

Budget och verksamhetsplan 2025-2027

Herrljunga kommun

Beslutad KF 2024-11-26
Diarienummer KS 2024/00048

Herrljunga
kommun

Innehåll

Innehållsförteckning

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
Förvaltningsberättelse	10
Samhällsekonomisk utveckling	10
Befolkningsutveckling	11
Vision och övergripande mål	12
Planeringsförutsättningar budget 2025–2027	13
Ekonomisk analys	14
Budget	18
Resultaträkning	18
Balansräkning	19
Kassaflödesanalys	20
Investeringsbudget	21
Nämndernas kommunbidrag	23
Nämndernas verksamhet	26

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Att i politisk majoritet leda kommunens utvecklingsresa är en ett stort ansvar. Ett ansvar att stå till svars för inför kommande generationer. Det är inget den politiska majoriteten tar lätt på.

Ingen tid har väl varit så utmanande och omdanande som just nu, med osäkerhet kring ekonomi, demografi, klimathot och krig i vår direkta närhet.

Tillsammans med framåtsyftande politiker och tjänstepersoner som gör oss lite bättre varje dag, hanterar vi ändå utmaningar och stärker oss att hantera en även i Herrljunga föränderlig värld.

Vår kommun, mitt i Västra Götaland ligger geografiskt väldigt optimalt. Här vill vi jobba strategiskt för att optimera denna förutsättning. Vi vill utnyttja alla de ingångar vi har för att dra största möjliga nytta av våra goda kommunikationer och goda interna möjligheter.

Redan i vårt rambeslut i juni, kunde vi besluta om en rejäl satsning inom skolans område för området läsning och läsförståelse. Brister inom detta område följer ofta eleven och ger svårigheter genom hela skolgången. Det är vi glada att vi nu kan stärka förutsättningarna för bättre läsförståelse och kunskap. Genom förändringarna i demografin som är generell i landet och även påtaglig i kommunen, jobbar vi vidare med att skapa goda lär-förutsättningar och behörighet bland personalen i hela skolans område.

Vi har under året förtydligat detaljplanearbetet, genom att tydligare peka på den sociala aspekten inom nya detaljplaner. Inte bara tomter för försäljning utan också ett tydligare avtryck på "Livet mellan husen". Det våldspreventiva arbetet som bedrivits i projektform, ser vi en fortsättning på, både i egen regi men också i en ny ansökning av medel för det fortsatta och breddade arbetet.

Inom miljö, energi och klimat-området har vi nu förutsättningar för att förstärka det området. Här är ett ökat behov inom omställning och samhällsutveckling som vi är stolta över att kunna bidra med förutsättningar till. Hela samhället ska ställa om mot ett Co2-neutralt samhälle. Här kommer Herrljunga kunna vara med och göra vår del i det arbetet för att tillmötesgå Parisavtalets klimatmål.

Seniorkort inom kollektivtrafiken är en väldigt viktig aspekt för målgruppen. Här tar vi nu ytterligare steg, genom att sommaren 2025 sänka åldern för seniorkort till 65 år. Detta kommer att stärka våra seniorers möjlighet att leva ett socialt och innehållsrikt liv.

Vårt budgetförslag förhåller sig även för 2025, trots ett ansträngt konjunkturläge till en oförändrad skattesats för 2025, innebärande 21,94 kr.

Vi, den politiska majoriteten i Herrljunga, bestående av Socialdemokrater, Centerpartister, Vänsterpartister och Liberaler, levererar här med stolthet vårt förslag till Budget och Plan för 2025–2027 för Kommunfullmäktige att besluta om.

Mats Palm.

Kommunstyrelsens ordförande.

Budget och plan för Herrljunga kommun 2025 – 2027

Budget och plan för Herrljunga kommun 2025 – 2027

Vi tror på vår kommun och vi ser med tillförsikt på framtiden. Samtidigt behöver vi också anpassa vår verksamhet utifrån att hela Sveriges befolkning ser ut att minska de kommande åren. Vi vet att Herrljunga är en fantastisk plats att leva och bo på, och vi är övertygade om att fler kommer att få uppleva det framåt också.

Efter ett år med högt ränteläge, lågkonjunktur och stigande inflation, ser läget nu ut att i någon mån stabiliseras. Inflationen är nere nära måltalet på 2% och räntan har av Riksbanken sänkts en första gång med 0.25%. Oron i vår omvärld är dock fortfarande stor gällande krig i vårt närområde, digitala hot och en oro kring världshandel och varuflöden.

Kommunens pensionsåtagande som varit extremt högt ser ut att nu normaliseras och det generella kostnadsläget ökar inte längre lika drastiskt.

Vi kan se 2025 och 2026 som år för återhämtning, flera markant tunga investeringar slutförs och vi som kommun är i någon mån i kapp gällande eftersläp i investeringar.

Med detta som bakgrund, kan majoritetspartierna Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet och Liberalerna här presentera en hållbar, framåtsyftande och ansvarstagande budget och plan för de kommande tre åren.

Skola, bildning och barnomsorg – vi satsar på skolan, fler ska få lyckas

Den demografiska utvecklingen i Sverige visar på minskande barnkullar. Det innebär att vi gör kloka satsningar och prioriteringar i våra verksamheter. Detta gör vi samtidigt och i synergier med att det råder en ökande brist på legitimerade lärare och pedagoger.

Vårt arbete leds fortfarande av en tillgång till en nära och välfungerande barnomsorg och skola. Det ska vara en trygg och stimulerande skolgång med god pedagogik och tillgång till stöd var i kommunen man än har sina barn placerade. För att öka möjligheterna för en god skolgång för alla elever, satsar vi tre miljoner inom området läsning och läsförståelse. Vi har under många år sett att allt fler barn går igenom skolan utan att lära sig läsa ordentligt, därför är denna satsning både nödvändig och akut för att främja en skola där alla barn har möjligheten att lyckas. Vid sidan av extra pedagoger för att främja detta, ligger här även en satsning på en Bokbuss för de grundskolor som idag saknar skolbibliotek.

En skola där alla får lyckas är också den vision som ligger bakom att vi i majoriteten nu också satsar på att öppna upp anpassad grundskola för yngre elever än idag. Detta för att fler ska kunna få det stöd som behövs för att främja lärande och utveckling.

En anpassning till elevantal är alltid pågående på skolenheterna för att uppnå en likvärdig och jämlik skola. Vi behöver arbeta för att anpassa budgeten utifrån elevantal och vår skolstruktur, där vi ser vikten av närheten till skolan och den lokala närvaron av barnomsorg.

Altorpskolan står nu inför en efterlängtd renovering. Här vill vi skapa lärmiljöer som ger trygghet och studiero så att alla elever har möjlighet att söka och bli antagna till nationella program på gymnasiet. Utöver att skapa en fysisk miljö som främjar studiero, vill vi testa konceptet mobilfri skola på våra högstadieskolor. Därför vill vi i majoriteten att ett mobilförbud på Altorpskolan testas under ett år för att sedan utvärderas.

En skola som främjar lärande är också en skola som är trygg och fri från våld. I tre år har kommunen bedrivit projektet ”En kommun fri från våld”. För att projektet ska fortsätta leva kvar satsar vi medel för att det våldsförebyggande arbetet ska fortsätta, inte minst på våra

förskolor och skolor, där vi vill utöka det våldsförebyggande arbetet till att inkludera högstadieskolan.

Vårt Gymnasium, Kunskapskällan är fortsatt en viktig del i vår kommun. Här har vi dock sett under ett flertal år att det finns en rörelse ut från kommunen till andra studieorter, främst för de studieförberedande programmen. Vi ser att ett fortsatt fokus behöver ligga på de program där vi har ett fortsatt högt söktryck och en stark koppling till vårt näringsliv och vår arbetsmarknad.

Samhällsbyggnad – vi vill bygga för trygghet hela livet

Vår kommun behöver växa. Inte minst är det viktigt för det offentliga och privata utbudet, det är också viktigt för oss som inflyttnings eller etableringsort. Här har under året färdigställts detaljplaner och det arbetet fortsätter.

Vårt mål om möjlighet till bosättning inom hela kommunen ligger kvar och strax kommer en ny större detaljplan i Mörlanda bli verklighet som främjar en beblandad bebyggelse.

Som kommun är vi aktiva och arbetar för ett bättre vägnät i alla delar av kommunen, här kommer vi fortsätta dialogen med Trafikverket. Ett arbete är pågående för att få till en ny dragnings av väg 181. Vi har också delregionalt lyft behovet av en fungerande kollektiv pendlingstrafik längs de prioriterade stråken. Det ska längs stråken vara möjligt att utnyttja kollektivtrafiken för arbets- och studiependling.

Hela vårt samhälle är under omformning, vår omvärld och klimatförändringar ställer nya krav på oss som kommun. Det arbete som är pågående kring kris-förberedelser och civil hållbarhet måste accelereras utifrån identifierade behov. Här ska arbetet med Nödsvattenplan och Energiplan fortsätta samtidigt som vi rigger för nya trygghets och informationspunkter i hela kommunen. Vårt engagemang i Nato ställer också nya krav på oss, som vi utan att kommentera får lägga nya resurser på i den kommunala budgeten.

Folkhälsa, fritid och kultur – fler ska få tillgång till kultur och rörelse

Vi har tagit ställning för att behålla vår nya Kultur och Fritidsförvaltning. Vi ser att arbetet inom det området redan kommit med positiva signaler och förbättringar i relationerna med det breda föreningslivet. Nu går vi vidare med vår version av Föreningsråd, där politiken med regelbundenhet har årliga träffar med föreningslivet. De träffar som skett har haft ett gott samarbete och där många nya idéer och samarbeten kommit till stånd. Fritid och Kultur är i budget säkerställd för fortlevnad till gagn för hela kommunen.

För att öka samhälls-service i kommundelarna skapar vi nu möjlighet för boende att ta del av den Bokbuss som finansieras för att besöka skol-orterna. Detta innebär att vi ökar kommunens närvaro i hela kommunen men också att vi underlättar för de som idag inte längre har tillgång till en fysisk dagstidning att man kan ta del av detta, och annan litteratur genom Bokbussen. Seniorskort i kollektivtrafiken är en viktig fråga. Här har vi redan sänkt åldern från 75 till 70 år och planerar att gå vidare med sänkning på seniorskortet till 65 år från sommaren 2025.

Skoghälla är en viktig plats för rörelse i vår kommun med både el-ljusspår, verksamhet inom fotboll, friidrott, tennis, cykling och flertalet andra aktiviteter. I flera år har underhållet, inte minst på löparbanorna, varit undermåligt. Därför vill vi i styrande majoriteten nu rusta upp Skoghälla framför allt genom att tillsammans med föreningslivet investera i allvädersbanor.

Något vi tror både kan lyfta föreningslivet men också uppmuntra till mer rörelseglädje hos allmänheten. Simhallen är också en viktig plats, där ser vi fram emot att den efterlängtrade renoveringen nu ska kunna sätta igång under de kommande åren

Vård och omsorg – vi vill främja trygghet genom hela livet

Liksom de flesta andra kommuner, står vi nu inför en förändrad demografi. Fler blir äldre och behöver olika typer av omsorg, samtidigt som den arbetsföra delen inte ökar. Olika typer av tekniska och digitala lösningar är redan, ett naturligt inslag i olika omvårdnadsformer.

Trygghetskameror, medicinautomater i hemmen och nya sätt att få hem sin mat kommer vi som kommun behöva kika på i ökande omfattning.

Äldreboendet Hagen etapp ett är färdigt och renovering av Hagen etapp två är pågående. I vår majoritets-budget finns även medel identifierade för en renovering av Hemgården. Här vill vi komma upp till samma goda standard även i det somatiska boendet.

Att ha en aktiv ålderdom är viktigt. Här vill vi stärka den egna och föreningslivets ambitioner att tillgodose en gemenskap och samvaro i olika aktiviteter riktade till den äldre befolkningen. Här ser vi i flera fall att vi behöver kompensera för de nerdragningar vi ser från statligt håll till bland annat studieförbundens arbete. Ung Omsorg har varit en del av vår kommun. Detta är något vi vill bevara och vi tillskjuter därför extramedel för att säkerställa att denna verksamhet fortsätter.

Vi vill även främja social samvaro på äldre dagar och här vet vi att restaurangen på Nyhagaköket spelar en viktig roll för många boende i Herrljunga tätort. Denna möjlighet till att äta en bit mat utanför hemmet tillsammans till andra vill vi möjliggöra till fler och vill därför utreda möjligheten att öppna upp våra landsbygdsskolors kök på ett ordnat sätt för besökare som där ska kunna köpa sig en måltid och äta tillsammans. Vår förhoppning med detta är att då kunna skapa tillfällen där framför allt äldre kan mötas i sitt närområde för en trevlig måltid och samvaro.

Vår gemensamma vision är att Herrljunga ska vara en kommun där man kan känna sig trygg hela livet, där man också trivs att bli äldre och där vi skapar förutsättningar för fler att leva ett friskt och långt liv. Varje år man får må bra är ett gott år och en målsättning för alla.

Inom socialförvaltningen ingår även arbetet med att säkerställa en trygg uppväxt för alla barn. Här kan vi se att fler barn tyvärr blir föremål för utredningar och behöver omhändertas. Detta är en åtgärd där vi som samhälle inte kan blunda utan där vi har en både lagstadgad och moralisk skyldighet att agera för att ge alla barn en trygg uppväxt. Därför stärker vi också upp denna del av förvaltningen för att möta det ökade behovet som just nu finns i vårt samhälle.

Kommunala bolag – tillsammans bygger vi Herrljunga kommun

Kommunen är ägare till ett antal bolag. Herrljunga bostäder är ett av dessa bolag som vi ser har jobbat hårt de senaste åren med att bygga fler attraktiva lägenheter i våra tätorter. Vi tror att Herrljunga har goda möjligheter att locka nya medborgare, med en ökad blandning av boendeformer på flera platser. Våra nya detaljplaner ger goda förutsättningar för detta. Den styrande majoritetens intention är att i samverkan med vårt kommunala bostadsbolag, Herbo, etablera ett nytt trygghetsboende och eventuellt mellanboende i Ljung.

Vårt EL-bolag Herrljunga elektriska, är en nyckel till vår fortsatta utveckling. Här ser vi ett fortsatt arbete med att göra vårt samhälle robustare och med en större beredskap att hantera störningar inom vår infrastruktur. Inom detta område pågår nu ett arbete i samverkan med kommunens säkerhetschef för att skapa redundans.

Organisationen – vi behöver bli fler

Vi måste vara attraktiva och kunna svara på nya krav från arbetsmarknaden för att kunna erbjuda en kompetent och modern kommunorganisation. Flera yrkeskategorier är redan identifierade som bristyrken och detta ser ut att öka. Vi behöver med goda anställningsvillkor konkurrera om den personal vi behöver för att möta de behov vi vill tillmötesgå.

Vi behöver ständigt jobba med vår organisation där vi över förvaltningarna krok armar och jobbar mot våra gemensamma övergripande kommunmål. Olika strukturer och ledningsfunktioner inom vår organisation kommer alltid behöva omprövas. Här behöver vi kontinuerligt arbeta med rätt personalstyrkor i förhållande till chefsleden och rätt kvantitet och kvalitet i våra erbjudanden, för att få ut mest effekt till dem vi i slutändan är till för. Alla medborgare, barnen, brukarna och våra äldre.

Budgetöverlämning.

Vår samlade bild är att vi nu lägger en grund för en budget som möjliggör för oss att bibehålla en god nivå av service och välbefinnande till våra medborgare, samtidigt som vi säkerställer en stabil nivå för att lämna vidare en god ekonomi till våra barn. Det är precis det vårt ansvar som politiker handlar om i budgetprocessen. Att använda våra medel klokt, tänka långsiktigt, och göra det bästa vi kan utifrån detta för våra kommuninnevånare.

Med dessa ord lämnar majoriteten i Herrljunga över vårt budgetförslag för fullmäktige att besluta om.

Mats Palm (S)

Emma Blomdahl Wahlberg (C)

Magnus Jonsson (V)

Charlotta Norén (L)

Tillägg till budget 2025 – 2027.

Sedan rambeslutet togs i juni 2024, har mindre men ändå positiva rörelser kunnat noteras.

Det underskott vi såg i våras, har nu vänts till ett mindre överskott om cirka 3,2 miljoner. Stärkta av tidigare års överskott, klarar vi nu målet om 2% under rullande treårs-period.

Positivt är även att det börjat röra på sig kring nybyggnation och tomtförsäljning. Markant fler tomter har tingats senaste tiden. Detta troligen som en effekt av sänkta räntor, en rörelse som enligt prognos ser ut att fortsätta och kanske till och med accelereras. Med anledning av detta, lyfter vi nu igen in en prognos om en mindre tomtförsäljning om prognosticerat 1,5 miljoner.

Räddningstjänsten i vår kommun har i många år redovisat ett underskott. Ofta i storleksordningen om cirka 1,0 – 1,2 miljoner. Då det pågår en högre nivå av övningsverksamhet och även ett större antal nyrekryteringar, ser vi att det föreslagna tillskottet till Räddningstjänsten, i budget väl motiveras av detta.

De ramväxlingar som introducerats i budgetdokumentet beror på de förändringar vi ser inom nämnd och förvaltningskartan kopplat till förhållandet verksamhet och tillsyn, samt en förenkling vid hantering av Kommunstyrelsens utvecklingsmedel.

Mats Palm.

Kommunstyrelsen ordförande.

Förvaltningsberättelse

Samhällsekonomisk utveckling

Prognos för konjunkturutveckling

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) analyserar kommuners budgetförutsättningar i cirkulär publicerad i februari 2024. SKR:s bedömning är tillväxten i ekonomi stiger i år med blir mycket svag. Det är främst svag inhemsk efterfrågan som håller tillbaka konjunkturen på kort sikt. Det kommer att påverka arbetslösheten som förväntas att öka under året. SKR:s bedömning är att inflationen kommer ligga något över målet om 2 procent under 2024. Från 2025 och framåt kommer en konjunkturåterhämtning att ske även om det blir i långsammare takt är tidigare bedömningar.

Svag arbetsmarknad ger svagt skatteunderlag 2024

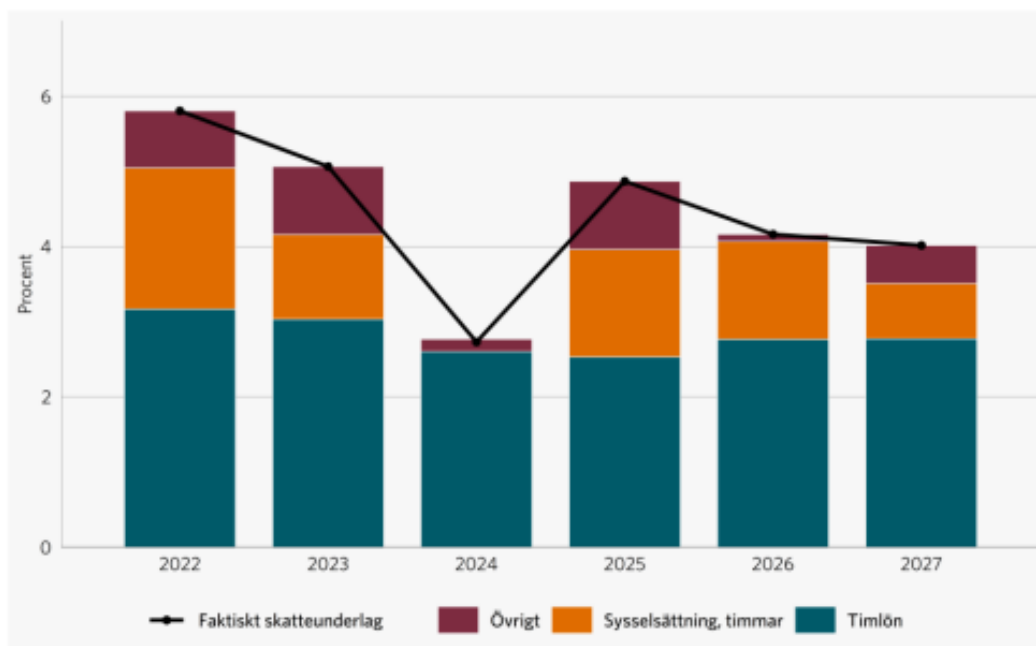
Skatteunderlaget ökade under 2023 med 5 procent vilket är högre än det historiska genomsnittet över en tioårsperiod. Det beror bland annat på höjning av garantipensioner samt den höjning av pensioner som beror på den stora ökningen av prisbasbeloppet.

SKR bedömer att en svagare arbetsmarknad under 2024 kommer att leda till en inbromsning av lönesumman. Faktorer som motverkar avmattningen i löneinkomsterna är de pensioner som styrs av prisbasbeloppet. Historiskt är det sammantaget en mycket svag ökning av skatteunderlaget under 2024.

Efterfrågan på arbetskraft beräknas öka under 2025 till följd av konjunkturåterhämtningen. Detta sker initialt via högre medelarbetstid och gradvis genom fler sysselsatta. Återhämtningen understöds av de lägre reallönerna. Det reala skatteunderlaget är negativt 2023 och 2024 för att från 2025 bli positivt. Det nominella skatteunderlaget växer ungefär i linje med det historiska genomsnittet sett till hela prognosperioden. Det är dock en kraftig inbromsning 2024 och återhämtning därefter.

Diagrammet nedan visar skatteunderlagstillväxt och dess komponenter och är hämtad från SKR:s cirkulär 24:16

Procent respektive procentenheter

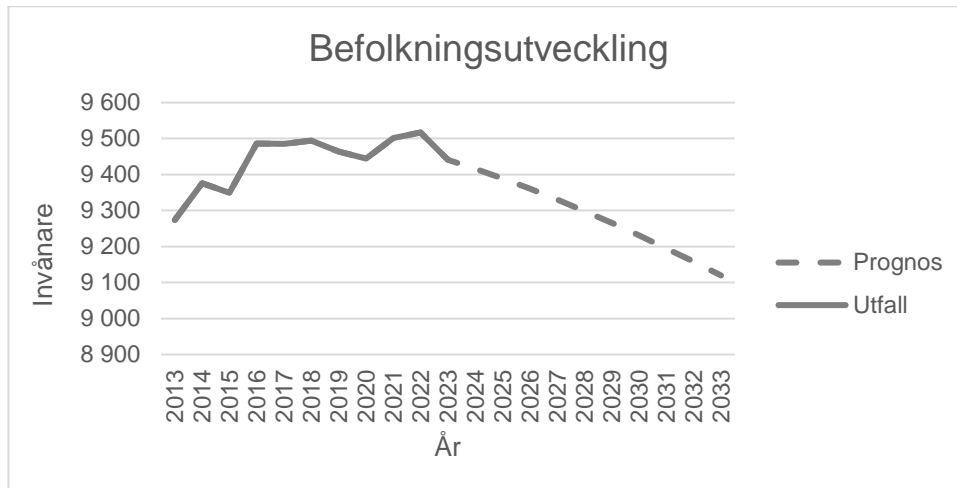

Källa: Skatteverket och SKR.

Befolkningsutveckling

Under den senaste tioårsperioden har kommunen haft en positiv befolkningstillväxt där antalet invånare ökat med totalt 167 personer (2013–2023). Befolkningen i Herrljunga uppgick den 31 december 2023 till 9 441 personer. Det är en minskning av invånarantalet med 76 personer jämfört med 2022. Orsaken till den minskade befolkningen var att 36 personer fler flyttade från kommunen jämfört med inflyttade. Under året flyttade 511 personer till Herrljunga, vilket var färre än 2022. Födelsenettet var negativt med 40 personer.

Enligt befolkningsprognos i mars 2024 är det beräknade antalet personer 9 120 år 2033 vilket motsvarar en minskning om 3 procent mot antalet personer 2023. Prognosen innebär att flyttnettet förväntas i genomsnitt under perioden bli 6 personer om året samtidigt som fler avlider än föds.

Tabell: Befolkningsutveckling över tid, Herrljunga kommun. Statisticons trendbaserade långtidsprognos.

Utveckling i åldersgrupper

Ålder	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Förändring i antal 2023-2033	Förändring 2023-2033, %
0-5	547	546	538	526	500	495	491	486	482	478	475	-72	-13,1%
6-9	417	397	397	381	396	396	390	382	362	359	357	-60	-14,5%
10-12	364	349	326	321	312	306	291	290	308	303	297	-67	-18,4%
13-15	304	333	349	357	344	323	319	311	306	292	291	-13	-4,3%
16-18	321	318	313	299	323	336	343	331	312	310	303	-18	-5,7%
19-24	538	514	516	530	511	509	512	522	528	527	526	-12	-2,3%
25-44	2 170	2 188	2 176	2 179	2 167	2 147	2 134	2 129	2 099	2 088	2 070	-100	-4,6%
45-64	2 395	2 381	2 374	2 350	2 351	2 344	2 318	2 286	2 293	2 269	2 276	-119	-5,0%
65-79	1 748	1 712	1 685	1 672	1 658	1 646	1 646	1 660	1 649	1 655	1 636	-112	-6,4%
80-100	637	678	716	744	768	796	822	834	855	876	889	252	39,6%
Totalt	9 441	9 416	9 389	9 361	9 331	9 299	9 266	9 231	9 195	9 158	9 120	-321	-3,4%

Tabell: Befolkningsutveckling över tid, Herrljunga kommun per åldersgrupp. Statisticons trendbaserade långtidsprognos.

Ovanstående tabell är hämtad ur den långtidsprognos över Herrljunga kommuns befolkningsförändring som beställts från Statisticon AB i mars 2024. Prognosen är trendbaserad.

Befolkningsprognosen spår stora förändringar i Herrljunga kommuns befolkningsstruktur för tioårsperioden 2023–2033. Totalt visar prognosen att Herrljunga kommun minskar befolkningen med 321 personer under perioden.

Minskningen sker främst i de lägre åldersgrupperna. Åldersgruppen 0-5 år minskar med 13 procent till på tio år, åldersgruppen 6–9 år minskar med 15 procent och åldersgruppen 10-12 år minskar med 18 procent. Den största förändringen sker dock i åldersgruppen 80–100 år med en utveckling på 40 procent mellan åren 2023 och 2033. Om utfallet blir enligt prognos ser kommunen stora utmaningar i ökade kostnader särskilt för de äldre åldrarna och ett svagare skatteunderlag.

Vision och övergripande mål

Växtkraft 10 000			
Fokusområde	En hållbar och inkluderande kommun	En välkomnande och attraktiv kommun	En utvecklande kommun
	Vi tar ansvar för vår gemensamma framtid. Hållbarhetsbegreppet genomsyrar alla beslut och aktiviteter.	Vi arbetar för en trygg och stimulerande miljö med medborgare, företagande och besökare i fokus. En småstadsidyll nära storstad och fritid, du är i centrum!	Vi skapar infrastrukturer i framkant, och tillsammans uppnår vi tillväxt genom nytänkande
Kommun-övergripande mål	<ol style="list-style-type: none"> Herrljunga ska ta miljöansvar och effektivt hushålla med naturens resurser, nu och i framtiden. Herrljunga kommun ska ha en god ekonomisk hushållning. Herrljunga kommun ska ha socialt hållbara verksamheter som främjar trygghet, inkludering och jämställdhet. 	<ol style="list-style-type: none"> Att aktivt marknadsföra och lyfta fram Herrljunga kommuns goda egenskaper och företagande. Herrljunga kommun är en trygg plats att besöka, och leva och verka i. Herrljunga kommun främjar samarbete i hela kommunen. 	<ol style="list-style-type: none"> Oavsett ålder ges möjlighet till livslångt lärande och god livskvalitet. Herrljunga kommun främjar ett aktivt och starkt lokalt näringsliv Herrljunga kommun ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Kommunfullmäktiges mål utifrån God ekonomisk hushållning

Kommunens mål och fokusområden är framtagna utifrån gemensamt identifierade utmaningar och möjligheter. Detta innebär att kommunstyrelseförvaltningen har ett särskilt uppdrag kring process och ledning av arbetet gällande analys och uppföljning under året. Prioriterade områden för kommunledning är att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt i hela kommunen. En befolkningsökning är tillsammans med ett bra näringslivsklimat en nödvändighet för att möta framtidens utmaningar.

Fokusområden och kommunövergripande mål 2025

Kommunfullmäktige i Herrljunga har beslutat om tre övergripande fokusområden med sikte på Växtkraft 10 000 och tre kommunövergripande mål per fokusområde, sammanlagt nio mål. Nämnder och förvaltningar har utifrån dessa mål utvecklat och gemensamt tagit fram nämndsmål som alla bidrar till de kommunövergripande målen. Nämndsmål och målk indikatorer kopplade till dessa, hanteras och beslutas i respektive nämnds budget och verksamhetsplan.

Planeringsförutsättningar budget 2025–2027

Den kommunala skattesatsen för Herrljunga kommun uppgår för 2025 till 21,94 procent vilket är oförändrat jämfört med 2024.

Skatteintäkter för åren 2025 - 2027 är baserade på SKR:s skatteprognos publicerad i april 2024. SKR:s modellverktyg för Skatter och generella statsbidrag har använts vid beräkning av intäkterna. Antagande har gjorts om att befolkningen i Herrljunga kommun kommer att öka med 80 personer under de kommande tre åren, med utgångspunkt från befolkningens mängd per 1 november 2023.

Den 1 november 2023 hade Herrljunga kommun 9 470 kommuninvånare. Med den utgångspunkten har antagande gjorts att befolkningen i kommunen ökar enligt nedan.

- 1/11 2024 är 9 490 personer
- 1/11 2025 är 9 520 personer
- 1/11 2026 är 9 550 personer.

Antal invånare i kommunen uppgick den 30 juni 2024 till 9 431 personer, vilket innebär att kommunens invånarantal måste öka för att det budgeterade invånarantalet per 1 november 2024 ska uppnås.

Statisticon AB har lämnat en befolkningsprognos för Herrljunga kommun i mars 2024. Uppgifterna om antal invånare i prognosen ligger till grund för beräkning av volymförändringar inom utbildning och äldreomsorg. Kommunen tillämpar en modell för att beräkna kostnadseffekter i rambudget för förskola, skola, gymnasieskola och äldreomsorg till följd av förändringar i demografistrukturen mellan budgetåren. I modellen beräknas en rörlig ersättning för förskolebarn, barn i fritids, grundskoleelever, gymnasieelever samt brukare inom äldreomsorgen. Ersättningen multipliceras med volymändringar för respektive verksamhet och redovisas i kommunbidragsmallen.

Lönekostnadsökning för 2025 är satt till 3,5 procent och avser ökade kostnader i samband med löneöversynen 2025. Detta i enlighet med den nivå SKR rekommenderar.

SKR har rekommenderat kommuner att lägga ut personalomkostnader (PO) år 2025 motsvarande 41,39 procent av bruttolönerna, vilket innebär en minskning från 45,75 procent. I PO ingår förutom lagstadgade arbetsgivaravgifter även särskild löneskatt, avtalsförsäkringar och avtalspensioner inklusive förmånsbestämd ålderspension. Utifrån SKR:s rekommendation ingår PO för 2026 och 2027 motsvarande 41,39 procent.

Övriga intäkter och kostnader räknas upp med 3,2 procent vilket är den nivå som SKR rekommenderar för prisindex i kommunal verksamhet (PKV).

För internpriser inom hyror, lokalvård och vaktmästeri samt kost används olika index. Förutom lönerrevision kommunals avtalsområde används olika KPI, delar av fastighetsförvaltarindex samt livsmedelsprisindex.

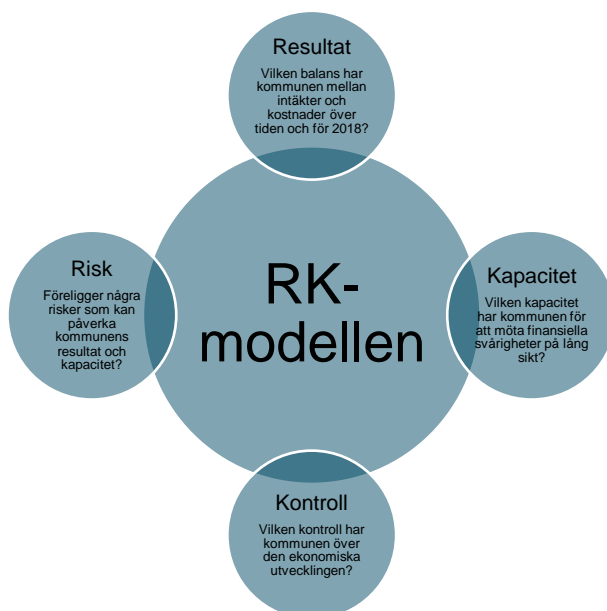
På grund av den högre räntenivån har lånen som förfallit och omsatts bidragit till att kommunens genomsnittliga räntenivå ökat under 2024. Räntenivån stabiliseras kommande åren, men ökad lånefinansiering ger ökade räntekostnader framöver. Den planerade investeringsnivån kräver omfattande finansiering via nyupplåning. SKR prognostiserar att styrräntan vid slutet av 2024 är 3 procent för att sedan fortsätta sjunka till 2 procent i slutet av 2025.

Utifrån SKR:s rekommendation är den budgeterade internräntan 2,5 procent under hela budgetperioden.

Kapitalkostnaderna baseras på investeringsutfallet 2023, budgeterade investeringar 2024, vilket även ombudgeteringar från 2023 till 2024, samt beslutade investeringsramar för åren 2025 – 2027.

Ekonomisk analys

Utifrån perioden 2024–2026 års budgeterade resultat- och balansräkning samt investeringsbudget lämnas här en kortfattad ekonomisk analys, vilken utgår från fyra ekonomiska perspektiv enligt RK-modellen.

Inledning ekonomisk analys

Under de senaste åren har budgetföljsamheten för både kommunen i sin helhet, och för nämnderna förbättrats. Årsresultaten har kunnat stärkas, självfinansieringsgraden på investeringar ökat och soliditeten har stärkts. Måluppfyllelsen i de finansiella mål som kommunfullmäktige har antagit har varit god, vilket är viktigt för att Herrljunga kommun ska kunna leva upp till målsättningen om "God ekonomisk hushållning".

Efter att ha haft några år med dämpad konjunktur till följd av inflationsbekämpning, så prognostiseras de finansiella målen att inte uppfyllas fullt ut. En åtgärd för att möta dessa utmaningar är att planerade investeringsutgifter kommer att ligga på en lägre nivå under budget- och planperioden jämfört med tidigare år. Investeringsutgifterna har i stort sett halverats och detta leder till att kommunen kommer att uppnå målet att finansiera sina investeringar med 70 procent av egna medel under budget 2025 och planperiod 2026--2027.

Herrljunga kommun valde i budget 2019 att lägga in ansvarsförbindelsen för pensioner i balansräkningen, vilket medför att det egna kapitalet minskade med skuldens storlek. Soliditetsmålet i

samband med införandet minskades från drygt 70 procent till drygt 35 procent. Införandet av pensionsskulden tillsammans med höga investeringsnivåer har bidragit till det lägre soliditetsmålet. Målet om minst 35 procents soliditet kan uppnås på grund av de goda resultaten de senaste åren.

Den kommande budget- och planperioden har ett genomsnittligt resultat på 2,9 procent i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag. Det innebär att kommunen kommer att ha en budget i balans.

Demografiförändringar tillsammans med en fortsatt svag konjunktur kan komma att utmana de finansiella målen.

God ekonomisk hushållning

I Kommunallagen 11 kap 1§ anges att "Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2–6 §§. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget." Att hushålla med begränsade resurser är viktigt utifrån synsättet att varje generation själv skall bära sina egna kostnader.

En viktig förutsättning är att det råder balans mellan löpande intäkter och kostnader. Den långsiktiga ekonomiska målsättningen är att kommunens resultat under åren ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Infrias detta mål ger det goda förutsättningar för egenfinansiering av investeringar och finansiering av framtida pensionskostnader.

Resultat

Resultatutveckling

Resultatutvecklingen under den senaste treårsperioden 2021 till 2023, visar ett genomsnittligt resultat på 5,0 procent och prognostiserat resultat för år 2024 uppgår till -0,5 procent (prognos i april 2024).

De relativt höga resultaten tidigare år beror på högre skatteintäkter och generella bidrag främst beroende på extra tillskott från staten och att den förväntade lågkonjunkturen år 2020 stannade av under pandemiåren 2020 till 2022.

Resultatutveckling	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Resultat mnkr	46,2	19,5	10,4	18,9	23,7	20,5
Resultat/skatter & statsbidrag i procent	7,4	3,0	1,5	2,7	3,2	2,7

Tabell: Resultatutveckling

Det genomsnittliga resultatet för budget och planperioden 2025 till 2027 uppgår till 2,9 procent och uppfyller därmed resultatmålet för God ekonomisk hushållning.

Andel av skatteintäkter

En grundläggande förutsättning för att uppnå balans i ekonomin och nå god ekonomisk hushållning är att intäkterna är högre än kostnaderna. Tabellen nedan visar att kommunen under de senaste åren har haft en lägre utveckling av skatteintäkter och generella bidrag i förhållande till utveckling av nettokostnader. En lägre skatteutveckling, minskade generella bidrag, hög inflation och höga pensionskostnader har bidragit till den negativa utvecklingen.

Under budget och planperioden kommer kommunen att uppnå en budget i balans. Den avstannande inflationen, lägre ränte- och pensionskostnader påverkar kostnadsutvecklingen positivt.

Förändring i procent	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Nettokostnader inkl kapitalkostnader	4,5	9,6	4,6	2,7	2,9	4,0
Skatter & generella statsbidrag	2,0	1,0	0,1	3,9	3,5	3,4

Tabell: Årlig förändring av verksamhetens nettokostnader respektive skatteintäkter och generella statsbidrag uttryckt i procent. Förändring nettokostnader och skatter&generella bidrag 2024, är förändring jämfört med bokslut 2023

Ett mått på att uppnå budget i balans är driftkostnadsandel. Nyckeltalet speglar hur stor del av skatteintäkter och generella statsbidrag som den löpande driftverksamheten tar i anspråk. Det utrymme som finns kvar kan användas för amortering av långfristiga lån, finansiering av investeringar eller sparande.

Verksamhetens nettokostnader har de tre senaste åren visat på god ekonomisk hushållning, då kostnaderna har varit på relativt låg nivå i förhållande till skatter och generella bidrag. Bokslut 2023 visar en hög kostnadsökning och låg intäktsökning jämfört med föregående år. Orsaken är att kommunen fick ett bättre skatteutfall än vad SKR:s prognos visade 2022 och höga pensionskostnader 2023 på grund av nytt pensionssystem och hög inflation. För budget- och planperioden kommer kommunen att nå upp till målet om god ekonomisk hushållning.

Avskrivningarna i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag ökar under budget och planperioden. Den negativa förändringen i avskrivningskostnaderna beror på att kommunens investeringsutgifter haft en snabbare ökningstakt i procent än vad som gäller för skatteintäkter och generella statsbidrag. Ökningstakten stannar av något, då planerade investeringsutgifter ligger på ungefär samma nivå under budget och planperiod.

Driftkostnadsandel %	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Nettokostnad	-88,2	-92,2	-93,5	-91,8	-90,7	-90,9
Avskrivningar	-4,5	-4,6	-4,6	-5,3	-5,7	-6,0
Finansiellt netto	0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4
Totalt netto	-92,6	-97,0	-98,5	-97,2	-96,8	-97,3

Tabell: Förändring av kostnader i procent.

Investeringsnivå och självfinansieringsgrad

Ett finansiellt mål är att kommunen ska kunna finansiera investeringsutgifterna till 70 procent med egna medel. För enstaka år kan denna målsättning vara svår att uppnå, däremot är det väsentligt att kommunen under en rullande femårsperiod kan finansiera investeringsutgifterna, vilket minskar behov av extern upplåning och räntekostnader.

Investeringsutgifterna beräknas uppgå till 64,1 mnkr för 2024 vilket är drygt 20 mnkr mer än bokslut 2023. Självfinansieringsgraden prognostiseras till 65 procent, det innebär att kommunen inte kommer att kunna finansiera sina investeringar med egna medel. För åren 2025 och 2026 uppgår investeringsbudgeten till 71,7 respektive 62,4 mnkr. År 2027 uppgår investeringsbudget till 53,5 mnkr. Totalt för budgetperioden beräknas kommunen investera 187,6 mnkr.

Självfinansieringsgraden har minskat från 106 procent bokslut 2016 till 44,7 procent (prognos 2024). För budget- och planperioden 2025 till 2027 beräknas självfinansieringsgraden uppgå till 100,1 procent. Målet att självfinansiera investeringar under en femårsperiod kommer därmed att uppnås och det innebär att kommunen inte behöver externa medel för att kunna genomföra sina investeringsbehov.

Kapacitet

Soliditet och skuldsättningsgrad

Soliditeten uttrycker betalningsförmågan på lång sikt eller uttryckt på annat sätt, hur stor andel av tillgångsmassan som är finansierad via det egna kapitalet. Skuldsättningsgraden visar hur mycket av tillgångsmassan som inte är finansierad via det egna kapitalet.

Kommunfullmäktige beslutade att lägga in pensionsskulden i balansräkningen inför budgetår 2019. Detta påverkar soliditeten negativt. De högt satta resultatmålen för perioden 2025—2027 bidrar till en ökad soliditet.

Soliditet %	Bokslut 2022	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Soliditet inkl pensionsskuld	45,4	46,5	38,8	42,6	43,9	45,7
Skuldsättningsgrad	54,6	53,5	61,2	57,3	56,1	54,3

Tabell 4: Soliditet och skuldsättningsgrad

Risk

Likviditet

Likviditeten visar på hur betalningsförmågan ser ut på kort sikt och mäts genom att likvida medel (bank och korta fordringar) ställs i relation till korta skulder. Under de senaste fem åren, 2019 till 2023, har likviditeten pendlat mellan 65 och 110 procent. Orsaken till att likviditeten varit hög tidigare år är höga årsresultat samtidigt som investeringsutgifterna varit relativt låga. Tillsammans har detta skapat ett positivt kassaflöde vilket förstärkt likviditeten. För budgetperioden 2025 till 2027 ökar kassalikviditeten med hjälp av extern finansiering.

Borgensåtaganden

Kommunen har ett omfattande borgensåtagande som för 2023 uppgick till 508,5 mnkr. Den övervägande delen av borgensåtaganden avser de kommunägda bolagen; Nossan förvaltning AB, Herrljunga Bostäder AB, Herrljunga Vatten AB och Stiftelsen Herrljunga Industrielokaler. En mindre andel är riktade mot föreningar.

Kontroll

Budgetavvikelse

En viktig del för att nå och bibehålla "God ekonomisk hushållning" är att det finns en god budgetföljsamhet i kommunen. Det är många olika faktorer som påverkar ett årsresultat. Vissa poster har kommunen begränsade möjligheter att påverka. Till dessa hör skatteunderlagets utveckling vars förändring i första hand hänger samman med den samhällsekonomiska utvecklingen. Det mest väsentliga är dock påverkbart och handlar framför allt om hur nämnderna kan hålla verksamheternas nettokostnader inom tilldelade kommunbidrag. Från år 2014 har avvikelserna varit positiva, budgetföljsamheten har på ett påtagligt sätt förbättrats. Rutiner med kontinuerliga uppföljningar och snabbt agerande vid befarade underskott har på ett påtagligt sätt förbättrat budgetföljsamheten och därmed ekonomin.

Budget

Resultaträkning

tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Verksamhetens nettokostnader	-604 971	-633 200	-648 850	-645 575	-660 929	-685 084
Avskrivningar	-30 367	-31 277	-32 277	-36 958	-41 232	-45 091
Verksamhetens nettokostnader	-635 338	-664 477	-681 127	-682 533	-702 161	-730 175
Skatteintäkter	494 711	501 416	500 959	525 659	547 355	569 314
Generella statsbidrag	161 152	175 585	178 683	177 905	181 158	184 065
Extra statsbidrag	-	-	-	-	-	-
Verksamhetens resultat	20 525	12 524	-1 485	21 030	26 352	23 204
Finansiella intäkter	2 412	900	900	900	900	900
Finansiella kostnader	-3 466	-3 000	-3 000	-3 000	-3 600	-3 600
Finansiell kostnad införd pensionsskuld	-	-	-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster	19 471	10 424	-3 585	18 930	23 652	20 504
Extraordinära poster	-	-	-	-	-	-
Årets resultat	19 471	10 424	-3 585	18 930	23 652	20 504
Resultat i procent av skatteintäkter	3,0%	1,5%	-0,5%	2,7%	3,2%	2,7%
Investeringsnivå	-44 100	-64 185	-64 185	-71 740	-62 375	-53 450
Egna tillförda medel	49 838	41 701	28 692	55 888	64 884	65 595
Finansiellt över- resp underskott	5 738	-22 484	-35 493	-15 852	2 509	12 145
Ack Egna medel/Externa lån	19 262	122 764	54 755	70 607	68 098	55 953
Kommunbidrag	-617 207	-657 866	-673 596	-686 943	-710 370	-738 769
Återföring finansiella kostnader	-	-	-	-	-	-
Kapitalkostnad - avskrivningar	30 367	31 277	32 277	36 958	41 232	45 091
Kapitalkostnad - Internränta	5 409	10 269	10 269	14 510	15 839	16 294
Gemensamma intäkter/kostnader	-23 540	-16 880	-17 800	-10 100	-7 630	-7 700
Avskrivningar	-30 367	-31 277	-32 277	-36 958	-41 232	-45 091
Verksamhetens nettokostnader	-635 338	-664 477	-681 127	-682 533	-702 161	-730 175
Gemensamma kostnader						
Finansiell reserv	-	-500	-500	-3 000	-3 000	-3 000
Försäljning mark, exploatering m.m.	1 695	-	-	1 500	1 500	1 500
Semesterlöneskuld och upplupna löner	290	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Personalomkostnader:						
Över/underskott PO-pålägg	-4 382	-	-	-	-	-
Pensionskostnad fullfondering inkl särskild löneskatt	-21 913	-11 910	-11 910	-7 100	-4 630	-4 700
Övriga pensionskostnader	-	-2 890	-2 890	-	-	-
Satsningar	-	-	-	-	-	-
Övrigt	770	-80	-1 000	-	-	-
Gemensamma kostnader	-23 540	-16 880	-17 800	-10 100	-7 630	-7 700

Balansräkning

tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	139	-	-	-	-	-
Materiella anläggningstillgångar	566 988	672 833	598 896	707 615	728 758	737 117
Mark, byggnader o tekn anlägggn.	511 900					
Maskiner och inventarier	42 600					
Övriga materiella anlägggn	12 488					
Finansiella anläggningstillgångar	60 140	58 841	60 140	60 140	60 140	60 123
Summa anläggningstillgångar	627 267	731 674	659 036	767 755	788 898	797 240
Bidrag till statlig infrastruktur	1 749	1 625	1 625	1 500	1 375	1 250
Omsättningstillgångar						
Förråd/exploatering	2 820	4 000	3 000	4 000	5 000	5 000
Fordringar	105 308	123 480	113 730	94 659	103 082	104 075
Kortfristiga placeringar	-	-	-	-	-	-
Kassa och bank	52 990	43 270	34 117	30 000	30 000	30 000
Summa omsättningstillgångar	161 118	170 750	150 847	128 659	138 082	139 075
SUMMA TILLGÅNGAR	790 134	904 049	811 508	897 914	928 355	937 565
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-	-	-			
Eget kapital						
Årets resultat	19 470	10 424	-3 585	18 930	23 652	20 504
Resultatutjämningsreserv	44 476	44 476	44 476	44 476	44 476	44 476
Övrigt eget kapital	303 565	295 552	323 035	319 450	338 380	362 032
Summa eget kapital	367 511	350 452	363 926	382 856	406 508	427 012
Avsättningar						
Avsättningar för pension	184 442	183 048	185 727	180 040	172 215	164 464
Övriga avsättningar	21 054	19 800	19 400	17 200	15 000	13 800
Summa avsättningar	205 496	202 848	205 127	197 240	187 215	178 264
Skulder						
Långfristiga skulder	73 406	240 749	93 406	133 406	158 406	158 406
Kortfristiga skulder	143 721	110 000	150 000	184 412	176 227	173 883
Summa skulder	217 127	350 749	243 406	317 818	334 633	332 289
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	790 134	904 049	812 459	897 914	928 356	937 565

Kassaflödesanalys

tkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Årets resultat	19 500	10 424	-3 585	18 930	23 652	20 504
Justering av- och nedskrivningar	30 400	31 277	32 277	36 958	41 232	45 091
Avskr ersättningar	-	-	-	-	-	-
Justering realisationsvinst/förlust	-2 000	-	-	-	-	-
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	-9 500	3 928	13 150	9 172	425	442
- övriga avsättningar	400	4 499	-1 654	-2 200	-2 200	-1 200
- pensionsskuldens förändring	5 600	-200	1 285	-5 687	-7 825	-7 751
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	44 400	49 928	41 473	57 173	55 284	57 086
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	6 100	-50 930	6 390	-30 000	-	-
Ökning/minskning förråd och exploateringsfastigheter	100	-	-180	-1 000	-1 000	-
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-45 400	24 203	-24 244	11 897	-18 354	-13 044
Medel från den löpande verksamheten	5 200	23 201	23 439	38 070	35 930	44 042
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-44 100	-64 185	-64 185	-71 740	-62 375	-53 450
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	-	-	-	-	-	-
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-	-	-	-	-
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	-	-	-	-	-	-
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-1 300	-	-	-	-	-
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-	-	-	-	-	-
Summa Investeringsverksamhet	-45 400	-64 185	-64 185	-71 740	-62 375	-53 450
Finansieringsverksamhet						
Nyupptagna lån	-	64 000	20 000	40 000	25 000	-
Amortering av skuld	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Minskning av långfristiga skulder	-	-	-	-	-	-
Ökning av långfristiga skulder	10 000	26 749	15 000	-	-	-
Ökning av långfristiga fordringar	-	-30 128	-	-	-	-
Minskning av långfristiga fordringar	-	-	-	-	-	-
Medel från finansieringsverksamhet	9 700	60 321	34 700	39 700	24 700	-300
Bidrag till infrastruktur	-100					
Årets kassaflöde	-30 600	19 337	-6 046	6 030	-1 745	-9 708
Likvida medel vid årets början	83 600	23 933	41 114	35 068	41 098	39 353
Likvida medel vid årets slut	53 000	43 270	35 068	41 098	39 353	29 645

Investeringsbudget

Investering	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Markköp	2 000	2 000	2 000
Kommunövergripande förstudiemedel	500	500	500
e-arkiv	250	-	-
Civil beredskap	3 000	1 000	2 000
Inventarier kommunhus	150	800	100
Ombyggnad kommunhus	-	5 000	10 000
Inventarier Kulturverksamhet	100	100	100
Meröppet Ljungs Bibliotek	-	-	200
Idrottsmaterial/redskap	250	325	250
Översyn av utegym Herrljunga och Annelund	-	-	350
Kvalitetsäkring av Vandringsleder och tillgänglighet sämbedet	300	350	-
Reinvestering löparspår tätort	300	-	-
Renovering belysning elljusspår	400	-	-
Byggnation multisporhall	-	-	-
Upprustning utemiljöer	200	200	-
Reinvestering core dst. Routrar	2 700	-	-
Reinvestering nätverk	3 600	3 600	-
Nätverk Herrljunga	700	-	-
Reinvestering IT	2 500	2 500	2 500
Inventarier/Räddningsmaterial	350	350	350
Räddningsenhet inkl klippverktyg i Herrljunga (7010)	-	7 700	-
Servrar för alarmering	-	100	-
RAKEL-utrustning	150	-	-
Pick upp (Annelund)	850	-	-
Renovering hävarmodul	-	3 000	-
Träningsutrustning gym	150	-	-
Delsumma Kommunstyrelsen	18 450	27 525	18 350
Inventarier / Inventarier IT BN	1 900	2 000	2 000
Lekplatser fsk/skola upprustning	300	300	300
Inventarier Altorp	500	-	-
Hudene utökning administrativ lokal	2 000	-	-
Delsumma Bildningsnämnden	4 700	2 300	2 300
Inventarier	500	500	500
Infrastruktur IT	300	300	300
Inventarier tvättenheten	200	200	200
IT konferensrum mm. IFO:s nya lokaler	100	-	-
Hjälpmedel	300	400	400
Inventarier Hemgården	-	-	-
Läkemedel- och värdeskåp med digital teknik HSV	100	100	-
Spoldesinfektorer SÄBO	240	-	-
Ombyggnation Hemgården	11 500	-	-
Implementering nytt verksamhetssystem	1 500	-	-
Delsumma Socialnämnden	14 740	1 500	1 400
Kärl (Soptunnor privatpersoner)	-	-	15 500

Investering	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Asfaltering/reinvestering gata/gatuan/GC-vägar	2 500	2 500	2 500
Upprustning allmänna lekplatser	200	200	200
Utbyte belysningsstolpar Storgatan	800	-	-
Delsumma Samhällsbyggnadsnämnd	3 500	2 700	18 200
Verksamhetsanpassningar	1 500	1 500	1 000
Säkerhetshöjande åtgärder	800	800	750
Reinvesteringar fastigheter	7 500	9 000	9 000
Tillgänglighetsanpassning	500	500	500
Allvädersbanor Skoghälla	-	4 000	-
Maskiner fastighetsskötsel	200	200	100
Inköp utrustning kök	400	400	400
Renovering simhall	10 000	-	-
Renovering Hudene skola	3 000	-	-
Städ och tvättmaskiner	300	800	300
Inventarier måltid	150	150	150
Delsumma Internservicenämnd	24 350	17 350	12 200
Summa skattefinansierade investeringar	65 740	51 375	52 450
Exploatering	1 000	1 000	1 000
Furulund	-	-	-
Skolvägen Mörlanda	-	10 000	-
Industrimark Hudenevägen	5 000	-	-
Summa Exploatering	6 000	11 000	1 000
Summa totala investeringar	71 740	62 375	53 450

Nämndernas kommunbidrag

Kommunbidraget är till för att utveckla kommunen i enlighet med gällande vision och gemensamma fullmäktigemål. Detta innebär att kommunbidraget ska finansiera genomförandet av de verksamhetsmål som utifrån visionen är politiskt tagna. Kommunbidraget ska också garantera att kommunförvaltningen levererar de välfärdstjänster som kommuninvånarna efterfrågar inom skolan och omsorgen, men även inom kultur, fritid och samhällsbyggnadsområdet. En budget i balans är ett tydligt finansiellt mål. För att uppnå detta fordras att kommunledning och verksamhetsansvariga utifrån löpande uppföljningar också arbetar med verksamhets- och ekonomistyrning.

Resursfördelningsmodellen fastställer nämnder och styrelsers kommunbidrag för år 2025. Resursfördelningsmodellen utgår ifrån fastställda planeringsförutsättningar i PKV (prisuppräkning kommunal verksamhet), procentuell löneuppräkning, verksamhetsförändringar, internränta, etc. År 2025 räknas priser upp med 3,2 procent och lönerevisionen med 3,5 procent. Det tillgängliga kommunbidraget fastställdes i kommunfullmäktiges junibeslut till 684 443 tkr.

Nya ekonomiska förutsättningar i november innebär ett tillägg om 1 500 tkr till räddningstjänsten under kommunstyrelsens verksamheter, samt 1 000 tkr till placeringskostnader inom individ- och familjeomsorg.

Verksamhet (tkr)	Kommunbidrag 2023	Kommunbidrag 2024	Kommunbidrag 2025 (juni)	Kommunbidrag 2025 (nov)
Kommunfullmäktige, valnämnd, revision	1 893	2 215	2 356	2 356
Kommunstyrelsen	35 074	53 895	54 521	59 259
Servicenämnd It	11 628	9 178	8 562	8 735
Servicenämnd Ekonomi/Personal	11 852	12 186	12 497	14 046
Bildningsnämnd	266 157	283 353	281 485	288 814
Socialnämnd	234 510	255 849	263 125	271 083
Samhällsbyggnadsnämnd	32 736	22 093	23 361	23 779
Internservicenämnd	2 344	2 672	1 711	1 766
Effektiviseringsprojekt				
Utvecklingsmedel	2 000	2 000	2 000	0
Lönerevidering	8 966	11 866	28 866	11 440
Minskat PO till 41,39%	-	-	-368	utfördelat
Förändring kapitalkostnad	7 912	3 513	6 327	5 665
SUMMA	615 073	658 820	684 443	686 943

Tabell: Nämndernas kommunbidrag.

Förändringar kommunbidrag

Budgeterat kommunbidrag uppgår till 686 943 tkr, vilket jämfört med 2024 års kommunbidrag är uppräknat med 28 123 tkr eller 4,3 procent.

Jämfört med föregående år innehåller kommunbidraget följande förändringar:

Förändringar i kommunbidrag 2025	tkr
	Nettoeffekt
Lönekostnader 2024	17 000
Minskat PO till 41,39%	-14 724
Prisökning externt 3,2%	2 862
Prisökning internt 0,24%	193
Demografiförändringar förskola, skola, äldreomsorg	-4 968
Kapitalkostnadsförändring	9 655
Driftkostnader p.g.a. investeringar	3 319
Nationella beslut	-2 345
Tillfällig politisk prioritering 2024	-2 567
Tillfällig politisk prioritering 2025	2 300
Politiska prioriteringar permanenta ramhöjningar/minskningar	17 400
Totalt	28 123

Jämfört med junibeslutet har följande ramväxlingar genomförts:

- Minskat PO på Lönerrevision år 2024, -368 tkr.
- Ramväxling It:
 - lönepott, 388 tkr
 - kapitalkostnadspott 562 tkr
 - korrigering befolkningsandelar -1 395 tkr
- Ramväxling hyra Odgården 819 tkr från Internservicenämnd till Bildningsnämnd
- Ramväxling ny organisation ekonomi/personal, 1 495 tkr
- Utvecklingsmedel från central budget för gemensamma kostnader till Kommunstyrelsen, 2 000 tkr

Förändringar i kommunbidrag 2025	tkr
Minskat PO till 41,39% avser lönerrevision 2024	-368
Internservicenämnd	-819
Servicenämnd It	-445
Servicenämnd Ekonomi/Personal	1 495
Bildningsnämnden	819
Minskad löne- och kapitalkostnadspott samt justerat PO	-682
Kommunstyrelsen	1 500
Socialnämnd	1 000
Totalt	2 500

Sedan junibeslutet har en politisk satsning gjorts till räddningstjänsten med 1 500 tkr samt 1 000 tkr till placeringskostnader inom individ- och familjeomsorg.

Gemensamma kostnader/intäkter

Kommunövergripande kostnader och intäkter definieras i budget som gemensamma kostnader. Tabellen nedan visar de budgeterade gemensamma kostnader och intäkter för åren 2025--2027. Inför budget 2019 tog kommunfullmäktige beslut om att införa pensionsskulden intjänad före 1998 i balansräkningen, så kallad fullfondering. Ökning/minskning av pensionsskulden påverkar kommunens resultat och hanteras under kommunens gemensamma kostnader/intäkter. Pensionsskuld och pensionskostnader inklusive löneskatt, som inte ingår i personalomkostnadspålägget redovisas som gemensamma personalkostnader.

En skuld som kommunen har är kommunens semesterlöneskuld till personalen. Nya löneavtal och förändringar i intjänade och uttagna semesterdagar förändrar skulden vilket motiverar en budget på central nivå.

Gemensamma kostnader/intäkter (tkr)	Budget 2025	Budget 2026	Budget 2027
Finansiell reserv	-3 000	-3 000	-3 000
Semesterlöneskuld och upplupna löner	-1 500	-1 500	-1 500
Personalomkostnader	-7 100	-4 630	-4 700
Försäljning mark, exploatering	1 500	1 500	1 500
SUMMA	-10 100	-7 630	-7 700

Nämndernas verksamhet

Samtliga nämnder har tagit beslut om nämndmål 2025 utifrån kommunfullmäktiges beslut om rambudget. I detta avsnitt finns en sammanfattning över Herrljunga kommuns nämnders och styrelsens ansvar och uppdrag samt planeringen inför den kommande budgetperioden. Nämndernas och styrelsens planerade ekonomiska fördelningar mellan verksamheterna återfinns i respektive nämnds budgetdokument.

Kommunfullmäktige, valnämnd, revision och krisledningsnämnd

Kommunfullmäktiges ledamöter är direktvalda genom allmänna val. Som kommunens högsta beslutande organ fastställer fullmäktige budget, årsredovisning samt beslutar om ansvarsfrihet för nämnder och styrelse. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell natur eller av större vikt för kommunen men även om mål och riktlinjer för kommunens verksamheter och organisation.

Val till kommunfullmäktige sker vart fjärde år, senaste valet ägde rum 2022.

Revisorerna och lekmannarevisorerna (revisionen) är fullmäktiges och ytterst medborgarnas demokratiska instrument för granskning och kontroll av den verksamhet som bedrivs i styrelser, nämnder, fullmäktigeberedningar och företag. Revisionen har en central roll när det gäller att säkerställa insynen i och kontrollen av all verksamhet som kommunen ansvarar för.

Revisionen utgörs av sex förtroendevalda revisorer utsedda av fullmäktige. Revisionen utgör ett av fullmäktiges kommunaldemokratiska instrument för att utvärdera, effektivisera och kontrollera den kommunala verksamheten. Revisorerna beslutar hur revisionsarbetet ska organiseras och genomföras och upprättar årligen en plan över sitt arbete med vissa utvalda granskningsområden med utgångspunkt i väsentlighet och risk. Revisionen bedömer om nämndernas interna kontroll är tillfredställande och om bokslutet är rättvisande och uppfyller kraven om god redovisningssed. Revisionsarbetet utgår från innebörden i god revisionssed som bland annat omfattar förtroende, oberoende, objektivitet, helhetssyn, samverkan, öppenhet och kommunikation.

Valnämnden ansvarar för genomförandet av allmänna val. Det gäller val till riksdag, regions- och kommunfullmäktige och sker vart fjärde år. Val till EU-parlamentet sker vart femte år.

Valnämnden består av 5 ledamöter och 5 ersättare. Nämnden fullgör kommunens uppgifter enligt Vallagen och Kommunallagen. För att kunna fullgöra sina uppgifter ska valnämnden ha tillgång till personal i den omfattning som behövs.

I kommunen ska finnas en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extra ordinära händelser samt de övriga uppgifter som regleras i lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting. Nämnden träder i funktion först i samband med extra ordinär händelse.

En extra ordinär händelse kännetecknas av att den avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner, kräver skyndsamma åtgärder.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan, och har samordningsansvar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning med uppdrag att övergripande leda och styra den kommunala verksamheten.

Herrljunga kommun måste anpassa sina verksamheter för att hantera minskande befolkning och åldrande invånare. Det är viktigt att säkerställa tillräckligt med kvalificerad personal inom välfärdssektorn och att använda digitalisering och innovation för att effektivisera tjänster.

För att vara attraktiva och möta nya krav från arbetsmarknaden behöver kommunen erbjuda goda anställningsvillkor och konkurrera om nödvändig personal. Vi måste kontinuerligt arbeta över förvaltningarna mot gemensamma mål och ompröva strukturer och ledningsfunktioner. Rätt personalstyrkor och kvalitet i våra erbjudanden är avgörande för att effektivt möta behoven hos alla medborgare, inklusive barn, brukare och äldre.

Automatisering och digitalisering förväntas öka effektiviteten och välfärdsvinsterna. Kommunen behöver också stärka sin förmåga att möta cyberhot och brottslighet samt främja digital delaktighet. För att stödja näringslivstillväxt och kompetensförsörjning ska kommunen skapa förutsättningar för fler företag att etablera sig, utveckla och växa.

Bildningsnämnd

Nämndens uppdrag är att tillhandahålla utbildnings- och kulturverksamhet för kommunens invånare på uppdrag av kommunfullmäktige. Detta gör nämnden genom att driva verksamheterna familjecentral/öppen förskola, förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, anpassad grundskola och gymnasieskola enligt den skolstruktur som kommunfullmäktige har beslutat. Anpassad gymnasieskola bedrivs inte i egen regi, platser köps utanför kommunen. Kommunal vuxenutbildning bedrivs i en gemensam organisation med Vårgårda som huvudman och utbildningen är förlagd till båda kommunerna. Till detta kommer även ett ansvar för fritidsgård. Nämndens kulturverksamheter innebär ett ansvar för kulturskola och fritidsgård.

Inom förskolan är det av stor vikt att verksamheten har en god följsamhet när det gäller antalet födda barn, aktuella köer, prognoser för inflytt och kommunens planerade byggnationer.

Inom grundskolan fortsätter arbetet med en revidering av vårt systematiska kvalitetsarbete, SKA-arbetet. Syftet är att all pedagogisk personal ska vara mer delaktig och känna stödet av ett välfungerande SKA-arbete. Utvecklingsområden identifieras med insatser både på förvaltnings- och skolnivå. Arbetet med SKA-arbetet har visat på ett behov att stärka rektors arbete med analys i sina verksamheter.

En samverkan mellan grundskolans senare år och det lokala näringslivet utvecklas vidare under kommande år, i ökad dialog med gymnasiet. Syftet är bland annat att synliggöra tillverkningsindustrin och det lokala näringslivet och därigenom möjliggöra att alla ungdomar kan göra väl underbyggda programval till gymnasieskolan. Altorpskolan har en väl strukturerad verksamhet här och arbetar också med att eleverna får vara ute på PRAO.

Kunskapskällan arbetar vidare med att utveckla verksamheten och några prioriterade områden har arbetats fram och gemensamt valts ut i det systematiska kvalitetsarbetet. Arbetet med att nå upp till Bildningsnämndens rekryteringsmål gällande antal elever som årligen börjar på Kunskapskällan är ett ständigt pågående fokusområde. Samverkan mellan företagande, näringsliv och gymnasiet vidareutvecklas, bland annat i syfte att skapa en större medvetenhet om de kompetenser som efterfrågas av tillverkningsindustrin. Ökad samverkan med vuxenutbildning, grundskolor och gymnasiet för att hitta fler synergieffekter som bidrar till en långsiktig och hållbar budget för förvaltningen.

Socialnämnd

Socialnämnden har goda förutsättningar för en budget i balans inom alla områden utöver placerade barn och LSS-boende för barn under 2025. Förvaltningen går in i en ny resursfördelningsmodell inom hemtjänsten som kommer att göra sambandet mellan volym och effektivitet mer överskådligt. Under 2025 kommer förvaltningens tre nya verksamheter inom LSS att vara i full drift, barnboende,

gruppbostad och korttidsvistelse jml LSS. Detta innebär att alla beslut jml LSS kommer att verkställas i Herrljunga kommun och därmed skapas goda förutsättningar för budget i balans.

Hagens särskilda boende kommer att vara färdigrenoverat och Hemgårdens särskilda boende lika så. Dock pågår renoveringarna under nästan hela 2025 så verksamheten kommer att behöva anpassa sin verksamhet utefter detta. Daglig verksamhet jml LSS kommer då att flytta till Hemgårdens lokaler från Hagen och Hemgården kommer att ha sprinklersystem installerat vilket medför att Hemgården kommer att klara kraven framledes.

Under 2025 går förvaltningen in i skarpt läge av användning av det nya verksamhetssystemet Combine, det kommer att innebära behov av både utbildning och behov av extra systemförvaltning. Utveckling av verksamheten med digitala lösningar är en möjlighet för att klara framtidens omsorg då fler blir äldre. Förvaltningen har rustat sig för att kunna utreda, planera och genomföra flertalet projekt inom digitalisering. Under 2025 planeras för att även Millenium skall gå skarpt i kommunen. Systemet kommer att ersätta nuvarande SAMSA och är ett system för säkervårdinformatons överföring mellan två huvudmän.

IFO:s ledningsgrupp kommer under 2025 fortsätta det långsiktiga och strategiska arbetet med att trygga den stabilitet och tillit som vuxit fram de senaste åren inom verksamheten. För att bevara och ytterligare stärka detta arbete kommer ledningen på IFO att fortsatt fokusera på de tre fokusområdena; delaktighet, budget i balans och samverkan.

Vård och omsorg står inför utmaningar inom kompetensförsörjning inom de olika grenarna, såväl undersköterskor som legitimerad personal. En översyn pågår för att kunna prova att differentiera arbetsuppgifter för omvårdnadspersonal inom hemtjänsten. Detta som ett led för att skapa utrymme för att undersköterskekompetensen kan tas till vara på bästa sätt framledes.

Socialt stöd kommer under 2025 ha fortsatt fokus på uppstart och drift av verksamheter inom LSS, gruppbostad för vuxna och för barn och ungdomar samt korttidsvistelse. Enheterna för funktionsstöd kommer även arbeta vidare med att utveckla stödpedagogteamet där tyngdpunkten kommer vara att kvalitetssäkra arbetssätt inom området. Vidare kommer socialt stöd även ha stort fokus på den nya enheten bemanning och planering som blir en egen enhet from 2025. Inom enheten finns ett stort utvecklingsarbete att göra med bland annat möjligheter att införa centralschemaläggning, utveckla rekryteringsförfarande, kompetensförstärka samt delta och representera arbetsgivare på mässor och i marknadsföring.

Förvaltningen kommer att vidta förändringar inför införandet av ny socialtjänstlag, juli 2025 efter förstudie genomförd 2024.

Nya mål togs fram 2021 och kopplat till dessa har socialnämnden beslutat om målindikatorer. Förvaltningens verksamheter har arbetat med aktiviteter för att nå upp till målen. Under 2025 kommer fortsatt fokus finnas på måluppfyllnad och analys av målindikatorernas nytta för att mäta om förvaltningen är på rätt väg.

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämndens uppdrag omfattar myndighetsutövning enligt miljöbalken, livsmedelslagen, plan- och bygglagen och förvaltningens uppgift är att, på nämndens uppdrag, vara kommunens tillsynsmyndighet enligt dessa lagstiftningar. Nämnden ansvarar för Gata och Park, Miljöenheten, Plan och Bygg samt Renhållning.

Utifrån Länsstyrelsen granskning av Herrljunga kommuns tillsynsverksamhet gällande miljöbalken kan ny organisation bli aktuellt 2025.

Under 2024 har det fortsatt varit fokus på framtagandet av nya detaljplaner för bostäder och verksamhetsmark vilket också kommer fortsätta under 2025. På grund av det rådande ekonomiska läget samt oroligheter i omvärlden har byggnationen och efterfrågan på mark att exploatera minskat i Herrljunga. Att fortsätta marknadsföra och locka exploitörer till Herrljunga under en lågkonjunktur är fortsatt prioriterat för att ligga i fas när marknaden vänder. Under 2025 förväntas byggnationen öka vilket kan innebära ökad efterfrågan på planlagd mark samt ökat arbete med markanvisningar mot privata samt kommunala aktörer.

Arbetet med att analysera kommunens Leva & Bo plattform har påbörjats och kommer fortsätta under 2025 för att hitta utvecklingspotential och hur vi aktivt kan arbeta och marknadsföra plattformen. Arbetet med de nya målen för samhällsbyggnadsnämnden kommer fortsätta under 2025 där nya målindikatorer tagits fram och kommer följas upp.

Arbete pågår kontinuerligt med att hitta effektiviseringar inom samtliga enheter samt möjligheten för digitala e-tjänster/automatiseringar som på sikt ska minska administrativt arbete. Med hjälp av en automationsplattform kan en digital medarbetare konfigureras för att utföra uppgifter eller processer som är enkla och repetitiva. Det kan omfatta uppgifter som att generera rapporter, importera information och handläggning i system eller skicka e-postmeddelanden. För att möta de demografiska utmaningarna och upprätthålla en hög servicenivå gentemot våra kommuninvånare och kollegor behöver vi frigöra tid för våra medarbetare. Genom att låta dem fokusera på mer värdeskapande aktiviteter, såsom strategiskt arbete, kreativitet och kundvård, kan vi säkerställa att vi fortsätter att leverera en god service.

Arbete med att införa digital post kommer startas i gång under 2025 där Samhällsbyggnadsförvaltningen ser stora möjligheter att effektivisera verksamheten. En skogspolicy kommer under 2025 tas fram för att visa kommunens viljeriktning gällande skötsel och kommunal skog samt tätortsnära grönområden.

Under 2025 kommer exploatering av Skogsgatan/Skoghallavägen starta igång med förprojektering/kalkyl samt framtagande av förfrågningsunderlag under våren och upphandling och exploatering höst/vinter samt start av exploatering.

Arbete kring samverkan med andra kommuner och tjänster kommer fortgå under 2025 för att ytterligare möjliggöra en utveckling av verksamheten.

Internservicenämnden

Internservicenämnden ansvarar för projektering, upphandling samt genomförande av beslutade investeringar i fastigheter och anläggningar. Vidare ansvarar nämnden för kommunens verksamhetslokaler och för drift samt underhåll av dessa. Nämnden tillhandahåller även måltider, vaktmästeri samt lokalvård till kommunens förvaltningar.

Utifrån Länsstyrelsen granskning av Herrljunga kommuns tillsynsverksamhet gällande miljöbalken kan ny organisation bli aktuellt 2025.

Arbete pågår kontinuerligt med att hitta effektiviseringar inom samtliga enheter samt möjligheten för digitala e-tjänster/automatiseringar som på sikt ska minska administrativt arbete. Med hjälp av en automationsplattform kan en digital medarbetare konfigureras för att utföra uppgifter eller processer som är enkla och repetitiva. Det kan omfatta uppgifter som att generera rapporter, importera information och handläggning i system eller skicka e-postmeddelanden.

För att möta de demografiska utmaningarna och upprätthålla en hög servicenivå gentemot våra kommuninvånare och kollegor behöver vi frigöra tid för våra medarbetare. Genom att låta dem

fokusera på mer värdeskapande aktiviteter, såsom strategiskt arbete, kreativitet och kundvård, kan vi säkerställa att vi fortsätter att leverera en god service.
Kommunen är fortsatt inne i en intensiv period gällande investeringsprojekt där renovering av Altorpskolan samt Hemgården kommer pågå under 2025. Viss justering av organisationen kopplad till projekt kan genomföras under 2025 för att på ett bättre sätt kopplas mot fastighet.